Futurama FUNDACJA

ASOS 2014-2020
Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

RAPORT

Kompetencje obywatelskie legnickich Rad Seniorów

FUNDACJI FUTURAMA

LEGNICA 2017

Projekt " ZaRadni seniorzy - wzmocnienie kompetencji obywatelskich legnickich Rad Seniorów ", dofinansowany ze środków Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020.

Raport zrealizowany przez
Fundację Futurama
w 2017r. w ramach projektu pn.
„ZaRadni seniorzy - wzmocnienie kompetencji obywatelskich legnickich Rad Seniorów”, finansowanego ze środków Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020.

Publikacja dystrybuowana bezpłatnie
dostępna w wersji elektronicznej

Projekt " ZaRadni seniorzy - wzmocnienie kompetencji obywatelskich legnickich Rad Seniorów ", dofinansowany ze środków Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020.

Metodologia

Raport przedstawia rezultaty z projektu „ZaRadni seniorzy - wzmocnienie kompetencji obywatelskich legnickich Rad Seniorów", finansowanego ze środków Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020. Projekt trwał od 1 marca do 31 grudnia 2017r. i trwał 10 miesięcy. Raport ma służyć Radom Seniorów i samorządowi legnickiemu, aby wspólnie uwzględnić zadania związane z włączeniem i aktywizacją seniorów w politykach publicznych miasta, określać zasady współpracy z lokalnym samorządem i sposoby partycypacji obywatelskiej seniorów w życiu publicznym.

W toku badania wykorzystano różnorodne metody i techniki badawcze: analiza literatury, indywidualne i wywiady pogłębione oraz panel dyskusyjny podczas debat.

Cele projektu

Projekt powstawał jako inicjatywa oddolna angażująca seniorów w sferę działań społeczeństwa obywatelskiego. Podczas realizacji projektów i spotkań z legnickimi seniorami zidentyfikowano następujące problemy społeczności senioralnych:

- nie angażowanie się w dialog obywatelski i nie reprezentowanie własnych potrzeb na szerszym forum;
- brak doświadczeń w działaniach partycypacyjnych/konsultacyjnych lub negatywne doświadczenia;
- brak osób o kompetencjach moderatorów zdolnych do poprowadzenia efektywnej dyskusji i komunikowania społecznego;
- brak otwartego dialogu z administracja lokalną;
- niskie kompetencje członków Rad Seniorów.

Określono również następujące potrzeby seniorów:

- chęć udziału na różnych polach społecznej aktywności;
- chęć uczestnictwa w procesach podejmowania decyzji, szczególnie tych dotyczących; jakości życia w mieście i coraz liczniejszego środowiska senioralnego;

- chęć pełnienia funkcji doradczej, konsultacyjnej i opiniodawczej – duże doświadczenie zawodowe i życiowe seniorów w różnych aspektach życia społecznego;
- chęć podniesienia umiejętności w zakresie wystąpień publicznych i wykorzystania technik partycypacyjnych, prowadzenia spotkań otwartych dla mieszkańców i wykorzystania równych form komunikacji społecznej;
- Chęć poprawy sytuacji seniorów w społeczeństwie, poprzez swoją aktywność społeczną w Radach Seniorów.

Realizacja projektu przyczyniła się do pokonania zidentyfikowanych barier i była odpowiedzią na potrzeby legnickiego środowiska senioralnego.

Projekt nastawiony był na zwiększenie aktywnego udziału legnickich seniorów w życiu publicznym, zwłaszcza w obszarach pomijanych w dyskusji publicznej lub niedostatecznie reprezentowanych. Poprzez stworzenie realnej przestrzeni do swobodnego wypowiadania seniorzy mieli szansę uczestniczyć w życiu publicznym oraz wskazywać kierunek zmian w lokalnej polityce w obszarze dotyczącym seniorów. W skutek realizacji projektu seniorzy biorący udział w jego działaniach podnieśli swoją wiedzę i umiejętności w zakresie funkcjonowania rad seniorów, wystąpień publicznych i wykorzystania technik partycypacyjnych, prowadzenia spotkań otwartych dla mieszkańców i wykorzystania równych form komunikacji społecznej. Wzrosły także możliwości pełnienia przez seniorów funkcji doradczej, konsultacyjnej i opiniodawczej. Nabyte w ramach projektu kompetencje podniosły także wartość obywatelską seniorów jako jednostek społeczeństwa Legnicy.

Główne działania projektu

Szkolenie liderów aktywności społecznej osób starszych.

Spośród senioralnych, legnickich organizacji pozarządowych, Legnickiej i Miejskiej Rady Seniorów oraz grup nieformalnych, w których czynnie działają seniorzy, zgodnie z założeniami projektu zrekrutowano uczestników szkolenia dla liderów aktywności społecznej osób starszych. W szkoleniu wzięli udział przedstawiciele Miejskiej i Legnickiej Rady Seniorów, Polskiego Stowarzyszenia Szczęśliwych Emerytów, Uniwersytetu Trzeciego

Wieku, Legnickiego Klubu Seniora oraz grup nieformalnych, w sumie 12 osób. Odbyły się trzy (60h szkoleniowych) zjazdy szkoleniowe, w trakcie których osoby biorące udział w szkoleniu zostały fachowo przygotowane do organizowania i prowadzenia debat publicznych, partycypacyjnego prowadzenia dialogu społecznego i skutecznej komunikacji.

Projekt " ZaRadni seniorzy - wzmocnienie kompetencji obywatelskich legnickich Rad Seniorów ", dofinansowany ze środków Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020.

Senioralne debaty publiczne.

12 przeszkolonych w ramach projektów moderatorów przygotowało, zorganizowało i przeprowadziło dwie debaty publiczne:

I debata poświęcona tematowi: Rady Seniorów – dlaczego ich potrzebujemy?

II debata poświęcona tematowi: Rady Seniorów - komunikacja, działalność i edukacja

W debatach uczestniczyło w sumie 100 legnickich seniorów, przedstawiciele Urzędu Miasta w Legnicy, radni oraz media. Dyskusja na powyższe objęła następujące zagadnienia:

I. Debata (Miejsce: Restauracja Parnasik, Data: 21 listopada 2017r.)

1. Jak funkcjonują Rady Seniorów - propozycje usprawnienia funkcjonowania Rad.
2. Reprezentowanie potrzeb i interesów osób starszych przez Rady Seniorów.
3. Funkcje inicjatywne Rad Seniorów - własne pomysły na działania dla osób starszych.

II. Debata (Miejsce: Restauracja Parnasik, Data: 27 listopada 2017r.)

1. Dialog obywatelski z samorządem i współpraca z organizacjami pozarządowymi, klubami seniora i UTW.

2. Środki i fundusze na działalność Rad Seniorów. Jak je zabezpieczyć?

3. Formy edukacji w późnej dorosłości.

Projekt " ZaRadni seniorzy - wzmocnienie kompetencji obywatelskich legnickich Rad Seniorów ", dofinansowany ze środków Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020.

Tło projektu

W mieście funkcjonują dwie Rady Seniorów, które działają jako ciała konsultacyjne, doradcze oraz inicjatywne reprezentujące środowiska legnickich seniorów. Rady te, jako stosunkowo młode twory, nie posiadają odpowiedniego doświadczenia w zakresie opiniodawczo-konsultacyjnym i odpowiednich kompetencji obywatelskich ich członków ujętych w statutach, sami członkowie rad wykazują niewielką aktywność i kreatywność.

Zidentyfikowano następujące problemy jakie dotykają Rady Seniorów:

- trudności w organizowaniu codziennych bieżących działań rad;
- brak przygotowania merytorycznego członków Rad do konsultowania programów, strategii, planów inwestycyjnych miasta pod kątem potrzeb seniorów;
- brak poczucia partnerskiego traktowania przez samorząd;
- słabe kompetencje członków rad w zakresie opiniodawczo-konsultacyjnym;
- niezabieranie głos w dyskusjach publicznych;
- brak doświadczenia w działaniach partycypacyjnych/konsultacyjnych;
- brak wiedzy w środowiskach seniorów o funkcjonowaniu Rad;
- brak diagnozy potrzeb lokalnego środowiska seniorów;
- nieskuteczne docieranie do mieszkańców z informacją o swoim istnieniu.

Problemy te powodują stałe powielanie znanych sobie działań i mało innowacyjne podejście do poszukiwania rozwiązań dla środowisk osób starszych.

Projekt ten jest odpowiedzią na potrzebę zwiększenia kompetencji obywatelskich ciał doradczych jakimi są Rady Seniorów oraz zwiększenie aktywności obywatelskiej osób starszych w życiu społecznym poprzez stworzenie mechanizmów do dyskusji, publicznych debat, poruszania tematów i obszarów do tej pory pomijanych lub niedostatecznie reprezentowanych w polityce lokalnej.

W wyniku realizacji projektu określono następujące potrzeby seniorów:

- potrzeba upowszechniania wiedzy o możliwościach działania Rad Seniorów;
- potrzeba uzyskania wiedzy i umiejętności diagnozowania potrzeb środowisk seniorów i planowania działań Rad;
- chęć uczestnictwa seniorów w procesach podejmowania decyzji, szczególnie tych dotyczących jakości życia w mieście;

- wzmocnienie kompetencji Rad Seniorów w zakresie funkcji opiniodawczo-konsultacyjnych dotyczących polityki miasta wobec seniorów, konsultowania decyzji lokalnych, formułowania opinii i rekomendacji dla samorządu;
- chęć podniesienia umiejętności w zakresie wystąpień publicznych i wykorzystania technik partycypacyjnych, prowadzenia spotkań otwartych dla mieszkańców i wykorzystania różnych form komunikacji społecznej.
- popularyzowanie działalności Rad Seniorów.

Wnioski z debat (bezpośrednie cytowania wypowiedzi seniorów)

I debata: Rady Seniorów – dlaczego ich potrzebujemy? (21 listopada 2017r.)

1. Jak funkcjonują Rady Seniorów - propozycje usprawnienia funkcjonowania Rad.

- Zmiana nazwy Rady na Rada do spraw Seniorów
- Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w działalności Rad
- Połączenie obu Rad w jedno ciało
- Udział Radnych Rady Legnicy w posiedzeniach Rady Seniorów
- Promocja działalności Rad Seniorów przez Urząd Miasta i inne instytucje
- W popularnych miejscach dla seniorów np. UTW, Centrum Seniora zbierać propozycje, które mogłyby być poruszane na Radach Seniorów oraz informować o terminach posiedzeń Rady Seniorów, tak aby uczestniczyły w nich wszystkie osoby zainteresowane
- Szkolenia specjalistyczne zwiększające kompetencje obywatelskie dla nowych członków Rad Seniorów
- Zmiana kadencji członków Rad Seniora z 2 na 4 lata
- Wymiana doświadczeń z Radami Seniorów z innych miast w Polsce i w innych krajach
- Przekazywanie do publicznej wiadomości rocznego sprawozdania z działalności Rady Seniorów
- Zwiększanie kompetencji i kreatywności członków Rady Seniorów
- Bieżąca aktualizacja strony internetowej Urzędu Miasta w sprawach dot. Seniorów.

2. Reprezentowanie potrzeb i interesów osób starszych przez Rady Seniorów.

- Częściowa refundacja szczepień dla seniorów np. przeciwko grypie
- Zwiększona profilaktyka zdrowotna seniorów poprzez bezpłatne wykłady, dostęp do sal ćwiczeń i rehabilitacji
- Bezpłatne przejazdy środkami komunikacji miejskiej w okresach świąt np. Święta Bożego Narodzenia, Wielkanoc, Wszystkich Świętych itp.
- Większa czcionka na rozkładach jazdy autobusów na przystankach autobusowych
- Lepsze oświetlenie przejścia dla pieszych
- Zwiększenie dofinasowania na turystykę i wypoczynek seniorów ze wskazaniem instytucji i organizacji odpowiedzialnych za organizację takich wydarzeń dla seniorów
- Utworzenie Domu Dziennego Pobytu Seniorów
- Zwiększenie liczby ławek i śmietników, w tym pojemniki na psie odchody na skwerach i chodnikach
- Kampania w mieście nt. Seniorze, nie dać się oszukać
- Wyznaczenie punktu pomocy dla osób chcących wymienić piece grzewcze węglowe na ekologiczne
- Montaż poręczy i podjazdów dogodnych dla osób starszych do budynków użyteczności publicznej

3. Funkcje inicjatywne Rad Seniorów - własne pomysły na działania dla osób starszych.

- Organizacja imprez integracyjnych dla seniorów w mieście
- Organizacja wycieczek krajoznawczych dla seniorów, zwłaszcza jednodniowych
- Organizacja klubów dyskusyjnych „jak zorganizować sobie życie na emeryturze”
- Wyznaczenie kawiarenek i klubów jako stałego miejsca spotkań dla seniorów
- Inicjowanie pomocy dla osób niepełnosprawnych i będących w trudnej sytuacji życiowej przez seniorów – stworzenie systemu pomocy sąsiedzkiej
- Profilaktyka zdrowotna seniora – wykłady z dietetyki i zajęcia rehabilitacyjne, ogólnorozwojowe

- Bezpłatne leki podstawowej pomocy dla seniorów dostępne w aptekach na terenie miasta
- Poprawa organizacji w służbie zdrowia – likwidacja kolejek
- Utworzenie Domu Dziennego Pobytu Seniorów
- Umieszczenie z powrotem skrzynek pocztowych w różnych punktach miasta
- Utworzenie poradni geriatrycznej
- Poprawa infrastruktury dla seniorów w mieście
- Telefon zaufania dla seniora i telefon z pomocą domową „Złota rączka" – organizacja samopomocy sąsiedzkiej
- Stworzenie sytemu bezpieczeństwa – opaska życia dla seniorów.

II debata: Rady Seniorów - komunikacja, działalność i edukacja (27 listopada 2017r.)

1. Dialog obywatelski z samorządem i współpraca z organizacjami pozarządowymi, klubami seniora i UTW.

- Aktywny dialog seniorów z Urzędem Miasta na zasadach dwustronnych
- Uwzględnienie zgłaszanych potrzeb seniorów w projektach inwestycyjnych miasta np. przebudowa chodników, przejść dla pieszych, budynków użyteczności publicznej itp.
- Wsparcie przez Urząd Miasta programu polityki senioralnej np. w zakresie wprowadzenia karty seniora uprawniającej do zniżek w punktach usługowych
- Podjęcie dyskusji nt. utworzenia systemu wsparcia nad osobami starszymi będącymi w trudnej sytuacji życiowej
- Skuteczniejsza promocja wydarzeń kierowanych do seniorów przez Urząd Miasta, Centrum Seniora i Osiedlowe Kluby Seniora
- Wzajemne informowanie o prowadzonych działaniach Rady Seniora, Urzędu Miasta, organizacji pozarządowych i instytucji kulturalnych oraz sportowych itp.
- Zwiększenie funduszy dla organizacji pozarządowych na realizacji szkoleń dla seniorów
- Regularne spotkania przedstawicieli władz z mieszkańcami

- Zgłaszanie do Legnickiego Budżetu Obywatelskiego projektów, które są ważne dla seniorów
- Korzystanie ze skrzynki podawczej Urzędu Miasta oraz informacja zwrotna na zgłoszone uwagi podana do informacji publicznej np. na tablicy ogłoszeń obok skrzynki podawczej.

2. Środki i fundusze na działalność Rad Seniorów. Jak je zabezpieczyć?

- Zwiększenie środków z budżetu miasta na wymianę doświadczeń i współpracę z innymi radami Seniorów z całej Polski i krajów sąsiednich.
- Pozyskanie sponsorów na dofinasowanie prozdrowotnych zajęć dla seniorów np. fitness, basen, dietetyka
- Podjęcie współpracy Rad Seniorów z legnickimi organizacjami pozarządowymi w celu pozyskiwania funduszy krajowych i unijnych na działania istotne dla seniorów
- Zainicjowania założenia stowarzyszenia działającego przy Radze Seniorów

3. Formy edukacji w późnej dorosłości.

- Liczniejsze, aktywne członkostwo seniorów w Uniwersytetach III Wieku
- Czynny udział w projektach organizowanych przez legnickie organizacje pozarządowe
- Nauka i praktykowanie nauki języków obcych
- Uczestnictwo w wykładach dotyczących profilaktyki zdrowotnej
- Spotkania, celem których jest wymiana doświadczeń seniorów w różnych dziedzinach życia
- Uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych kierowanych do seniora (osiedlowe domy kultury, teatr, kino, galerie sztuki, biblioteki, odczyty, sesje naukowe, portale internetowe, kanały radiowe i telewizyjne)
- Kursy obsługi telefonu komórkowego i komputera.

Rekomendacje

W toku przygotowania raportu wypracowano m.in. następujące rekomendacje dla legnickich Rad Seniorów i instytucji publicznych:

- Istnieje obiektywna potrzeba prowadzenia działalności edukacyjnej i doradczej wśród seniorów w obszarze związanym z tworzeniem i prowadzeniem działalności w ramach rad seniorów;
- Wiedza i praktyczne umiejętności seniorów niezbędne do profesjonalnego działania w Radach Seniorów są niewystarczające;
- Na realny wpływ rady seniorów na funkcjonowanie społeczności lokalnej w dużej mierze decydują predyspozycje osób, które w niej zasiadają, oraz stopień otwartości i przekonania o potrzebie współpracy z radą ze strony władz gminy;
- Należy promować działania rad seniorów, które stanowiłyby wzorzec, punkt odniesienia dla potencjalnie chętnych osób 60+ do podjęcia takiej działalności;
- Upowszechnienie Rad Seniorów jako instrumentu partycypacji w życiu publicznym powinno stanowić pierwszy, ważny etap procesu tworzenia lokalnego organu przedstawicielskiego reprezentującego środowiska seniorskie w Legnicy;
- Konieczna jest koordynacja działań poszczególnych instytucji w zakresie wsparcia funkcjonowania Rad Seniorów.

Projekt " ZaRadni seniorzy - wzmocnienie kompetencji obywatelskich legnickich Rad Seniorów ", dofinansowany ze środków Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020.

Futurama FUNDACJA

ASOS 2014-2020

Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Futurama FUNDACJA

Projekt " ZaRadni seniorzy - wzmocnienie kompetencji obywatelskich legnickich Rad Seniorów ", dofinansowany ze środków Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020.